

Nefndasvið Alþingis
b.t. efnahags- og viðskiptanefndar
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 2. maí 2019

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á almennum hegningarlögum, lögum um hlutafélög, lögum um einkahlutafélög og lögum um sjálfseignarstofnanir sem stunda atvinnurekstur (misnotkun á félagiformi og hæfisskilyrð), 796. mál.

Þann 12. apríl sl. óskaði efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis eftir umsögn Félags atvinnurekenda (FA) um ofangreint frumvarp.

Tilgangur frumvarpsins er að stemma stigu við misnotkun á hlutafélagiforminu og kennitölufлакki í atvinnurekstri. Það skal gert með þrennum hætti samkvæmt frumvarpinu; í fyrsta lagi með breytingu á lögum um hlutafélög, lögum um einkahlutafélög og lögum um sjálfseignarstofnanir sem stunda atvinnurekstur, þannig að hert verði á hæfisskilyrðum stjórnarmanna og framkvæmdastjóra slíkra félaga og stofnana, sem og útibússtjóra hlutafélaga og einkahlutafélaga. Einnig er lagt til að sambærileg skilyrði og gilda um stjórnarmenn hlutafélaga og einkahlutafélaga gildi einnig um þá sem fengið hafa prókúruumboð í slíkum félögum og stofnunum. Í öðru lagi með því að heimild ráðherra samkvæmt lögum um hlutafélög og lögum um einkahlutafélög, til að krefjast skipta á búi slíkra félaga, verði færð til hlutafélagaskrár. Í þriðja lagi með því að hægt verði að úrskurða einstaklinga í atvinnurekstrarbann í allt að þrjú ár með dómi hafi viðkomandi gerst sekur um brot sem varða við 262. gr. almennra hegningarlaga. Má þetta teljast veigamesta tillaga frumvarpsins.

FA lýsir yfir stuðningi við markmið frumvarpsins, enda er kennitöluflack alvarleg meinsemd í íslensku atvinnulífi. FA telur þá leið, sem hér er lögð til í því skyni að sporna gegn misnotkun hlutafélagiformsins skynsamlegri og síður íþyngjandi en tillögur fyrri frumvarpa, sem lögð hafa verið fyrir Alþingi, um að stofnendur eða fyrirsvarsmenn félaga megi ekki hafa verið í forsvari fyrir félög sem orðið hafi gjaldþrota. FA hefur talið að sú leið takmarki rétt manna til að stofna félög, sitja í stjórnnum eða gegna starfi framkvæmdastjóra með of almennum hætti.

Tillögur frumvarpsins eru hæfilega sértækar og stuðla að því að bann við stofnun félags, að sitja í stjórn þess eða hafa framkvæmdastjórn með höndum, nái ekki til annarra en þeirra sem hafa hlotið dóm vegna meiriháttar brots á lögum um tekjuskatt, staðgreiðslu opinberra gjalda, tryggingagjald, virðisaukaskatt, bókhald, ársreikninga og skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

Í 2. gr., 5. gr. og 8. gr. frumvarpsins er lagt til að á eftir orðinu „gjaldþrot“ í ákvæðum 1. mgr. 66. gr. laga um hlutafélög nr. 2/1995, 1. mgr. 42. gr. laga um einkahlutafélög nr. 138/1994 og 1. mgr. 15. gr. laga um sjálfseignarstofnanir sem stunda atvinnurekstur nr. 33/1999 komi: „skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða“ og á eftir orðinu „gjöld“ í framangreindum ákvæðum komi: „svo sem lögum um tekjuskatt, virðisaukaskatt og tryggingagjald.“ Þannig taki hæfisskilyrði stjórnarmanna og framkvæmdastjóra hlutafélaga, einkahlutafélaga og sjálfseignarstofnana sem stunda atvinnurekstur einnig til dóma sem einstaklingur hefur hlotið í tengslum við brot gegn lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og hnykket verði á því að lög um tekjuskatt, lög um virðisaukaskatt og lög um tryggingagjald séu meðal þeirra lagabálka sem framangreind ákvæði taka til. Í greinargerð

frumvarpsins segir enn fremur: „Rétt er í þessu sambandi að taka fram að þegar rætt er um lög um opinber gjöld getur verið um að ræða aðra lagabálka svo sem tollalög.“ FA telur þetta geta opnað á ágreining um til hvaða lagabálka tilvitnuð ákvæði taka, þá sérstaklega með vísan til laga um staðgreiðslu opinberra gjalda nr. 45/1987, og leggur til að í ákvæðunum komi fram með tæmandi hætti hvaða lagabálkar falli þar undir.

FA hvetur að öðru leyti til þess að frumvarpið verði samþykkt. Félagið er jafnframt sammála því sem fram kemur í greinargerð frumvarpsins að breytingar þurfi að gera á lögum um gjaldþrotaskipti til fyllingar tillögðum breytingum frumvarpsins.

Þar sem markmiðið um að sporna gegn kennitöluflakki er hér til umræðu, vill FA enn og aftur vekja athygli á nauðsyn þess að gera breytingu á 36. gr. laga um samningsveð nr. 75/1997, en ákvæðið kemur í veg fyrir að fyrirtæki geti stofnað söluveð í hlutum sem ætlaðir eru til endursölu. Þetta er brýnt hagsmunamál innflytjenda og heildsala, sem verða oft fyrir verulegu tjóni við gjaldþrot fyrirtækja vegna þess að eignarhald þeirra á vörum, sem hafa verið afhentar en ekki greiddar, er ekki tryggt. Tjón fyrirtækjanna er iðulega hlutfallslega mikið samanborðið við tjón stærri kröfuhafa og kann að hafa áhrif á fjöldann allan af smærri fyrirtækjum með tilheyrandi samfélagslegu tjóni. Í baráttunni gegn kennitöluflakki er brýn þörf á að taka á þessu máli.

FA áskilur sér rétt til að koma frekari athugasemdum á framfæri á síðari stigum málsins. Þá er félagið reiðubúið að funda með þingnefndinni.

Virðingarfyllst,
f.h. Félags atvinnurekenda

Guðný Hjaltadóttir, lögfr.